

Mokėjimų balansas (MB)

1. [Kontaktinė informacija](#)
2. [Teisinė informacija](#)
3. [Metodinė informacija](#)
4. [Duomenų tikslumas ir suderinamumas](#)
5. [Duomenų sklaida](#)
6. [Metaduomenų atnaujinimas](#)

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
1. Kontaktinė informacija	
1.1. Institucija	Lietuvos bankas
1.2. Padalinys	Duomenų ir statistikos departamento Makroekonominės statistikos skyrius
1.3. Kontaktinis asmuo	Svetlana Šilgalienė SSilgaliene@lb.lt +370 659 22 965
2. Teisinė informacija	
2.1. Įsipareigojimas rinkti, sudaryti ir skleisti statistinę informaciją	<p>LB atsakomybė rinkti ir sudaryti statistinę informaciją, reikalingą ECBS ir LB funkcijoms vykdyti, yra įtvirtinta LB įstatymo 8 straipsnyje.</p> <p>Statistinės informacijos sklaidos atsakomybė yra apibrėžta LB įstatymo 55 straipsnyje, kuriame nustatoma, kad LB ne rečiau kaip kartą per mėnesį skelbia statistinę ir kitą informaciją.</p> <p>LB vykdo statistikos darbus pagal kiekvienais metais tvirtinamą Lietuvos banko statistikos programą.</p>
2.2. Statistinės informacijos rinkimą užtikrinantys teisės aktai ir susitarimai	<p>LB yra vadovaujanti institucija sudarant Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą. Sudarant mokėjimų balansą (MB) LB naudoja statistinius duomenis, kuriuos teikia įvairios šalies institucijos. Valstybės duomenų agentūra (VDA) teikia daugiausia duomenų, reikalingų MB sudaryti. Kiti svarbūs duomenų šaltiniai yra valstybės institucijos ir organizacijos, finansų institucijos, kiti ekonominiai vienetai, taip pat ECB ir TAB.</p> <p>Kiti dokumentai, kuriais užtikrinamas statistinės informacijos rinkimas:</p> <p>Lietuvos banko valdybos 2009 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr. 241 „Dėl statistinės informacijos ir duomenų, reikalingų sudarant Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą ir tarptautinių investicijų balansą, pateikimo Lietuvos bankui tvarkos patvirtinimo“. Šiuo nutarimu nustatyta, kokius statistinius duomenis pagal nustatytus terminus turi teikti įvairios ministerijos, institucijos ir kiti ekonominiai vienetai;</p> <p>Lietuvos banko valdybos pirmininko 2010 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. V2010/(1.7-0202)-02-42 „Dėl duomenų, reikalingų sudarant Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą, tarptautinių investicijų balansą ir apskaičiuojant oficialiąsias tarptautines atsargas, pateikimo Lietuvos banke tvarkos patvirtinimo“;</p> <p>Lietuvos banko valdybos 2008 m. rugpjūčio 7 d. nutarimas Nr. 123 „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų gaunamų užsienio paskolų be valstybės garantijos ir Respublikos užsienio ūkio subjektams suteikiamų paskolų įregistravimo Lietuvos banke tvarkos“;</p> <p>Lietuvos banko valdybos 2010 m. balandžio 15 d. nutarimas Nr.03-31 „Dėl sąskaitų tvarkytojų statistinės atskaitomybės“;</p> <p>Lietuvos banko ir Lietuvos statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 9 d. duomenų apsikeitimo</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>sutartis Nr. 20091208STAT-116(2009) ir 2001 m. liepos 23 d. Centrinio vertybinių popierių depozitoriumo ir Lietuvos banko sutartis Nr. 2001/87. Minėtose sutartyse nustatyta reikiamos statistinės informacijos ir duomenų teikimo tvarka;</p> <p>Lietuvos banko valdybos 2014 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 03-158 „Dėl statistinių ataskaitų formų patvirtinimo“.</p>
3. Metodinė informacija	
3.1. Sąvokos ir apibrėžtys	<p>Lietuvos Respublikos mokėjimų balanse vartojami terminai ir apibrėžtys sudaryti remiantis tarptautiniais standartais, rekomenduojamais TVF mokėjimų balanso ir tarptautinių investicijų balanso vadove (šeštasis leidimas, MBV6), Europos sąskaitų sistemos (ESS 2010) ir Eurostato metodiniais reikalavimais (BoP Vademecum), 2011 m. gruodžio 9 d. ECB gairėmis (ECB/2011/23) ir Rekomendacijomis (ECB/2011/24) dėl ECB statistinės atskaitomybės reikalavimų išorės sektoriaus statistikos srityje bei tarptautiniame atsargų šablone ir vėlesniais jų pakeitimais, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Tiesioginių užsienio investicijų statistikos gairėmis (2008 m. ketvirtasis leidimas), 2005 m. sausio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 184/2005 dėl mokėjimų balanso, tarptautinės prekybos paslaugomis ir tiesioginių užsienio investicijų Bendrijos statistikos.</p> <p>Mokėjimų balansas – statistinė ataskaita, kurioje atvaizduojamos atitinkamo laikotarpio šalies ekonominės operacijos (sandoriai) su likusiu pasauliu. Mokėjimų balanse parodomos ekonominės operacijos, įvykusios tarp šalies institucinių vienetų (rezidentų) ir užsienio institucinių vienetų (nerezidentų).</p> <p>Nerezidentai – instituciniai vienetai, kurių ekonominių interesų centras yra kitose šalyse, jie yra nuolat gyvenantys ir veikiantys kitose šalyse arba gyvenantys ir veikiantys Lietuvoje trumpiau negu vienus metus.</p> <p>Mokėjimų balanso sudarymas remiasi ekonominės nuosavybės pasikeitimo principu. Ekonominės nuosavybės pasikeitimas yra pagrindas nustatant kaupimo principu pagrįstų prekių sandorių, nesukurto finansinio ir nefinansinio turto atvaizdavimo laikotarpį. Keičiantis ekonominei nuosavybei perduodama visų rūšių rizika, susiję atlygiai ir visos nuosavybės teisės bei įsipareigojimai. Teisinė ir ekonominė nuosavybės gali skirtis.</p> <p>Kaupimo principas – sudarant mokėjimų balansą taikomas pajamų ir sąnaudų apskaitos principas, pagal kurį pajamos pripažįstamos tik kai jos uždirbamos, o sąnaudos – kai jos patiriamos, nepriklausomai nuo to, kada gaunami arba išleidžiami pinigai.</p> <p>Kaina (vertė) – mokėjimų balanso operacijos su nerezidentais skaičiuojamos rinkos verte, tačiau nesant galimybės nustatyti rinkos vertės, naudojami apskaitos atskaitomybės įrašai. Finansinio turto ir įsipareigojimų pozicijos (indėlių sąskaitų, mokėtinų / gautinų sąskaitų, paskolų) skaičiuojamos nominaliaja verte.</p> <p>Grynosios klaidos ir praleidimai – rezultatas, parodantis ekonominių operacijų, atvaizduojamų mokėjimų balanse, disbalansą. Rezultatas galimas su pliuso arba minuso ženklu, kadangi mokėjimų balansui sudaryti naudojami įvairių šaltinių duomenys, todėl gali nesutapti realių ir finansinių išteklių nuosavybės pasikeitimo laikas ir pan.</p> <p>Einamoji sąskaita apima prekių, paslaugų, pirminių ir antrinių pajamų srautus tarp rezidentų ir nerezidentų.</p> <p>Paslaugos apima paslaugas, suteiktas nerezidentams (paslaugų</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>kreditas arba eksportas) ir iš nerezidentų gautas paslaugas (paslaugų debetas arba importas). Paslaugos yra viena iš einamosios sąskaitos sudedamųjų dalių.</p> <p>Kelionės</p> <p><i>Kelionių paslaugos</i> apima prekes ir paslaugas, skirtas asmeniniam vartojimui, įsigytas Lietuvos piliečių užsienyje ir užsieniečių Lietuvoje, išbuvusių lankomoje šalyje ne ilgiau kaip vienus metus. Kelionių paslaugos skirstomos į dalykinių kelionių ir asmeninių kelionių paslaugas. Į šias paslaugas neįtraukiamas keleivių vežimas jų lankomoje šalyje, kai tokias transporto paslaugas teikia tos šalies vežėjai nerezidentai, taip pat tarptautinis keleivių vežimas. Abu šie atvejai įtraukiami į keleivių vežimo paslaugas transporto paslaugų straipsnyje. Taip pat neįtraukiamos keleivių įsigytos prekės, skirtos perparduoti.</p> <p>Kelionių paslaugos skaičiuojamos remiantis Valstybės sienos apsaugos tarnybos mėnesio duomenimis apie per pasienio punktus atvykusių į šalį keliautojų skaičių ir VDA atvykstamojo ir išvykstamojo turizmo tyrimų duomenimis apie Lietuvos piliečių išlaidas užsienyje ir užsieniečių išlaidas Lietuvoje, jų kelionės tikslą ir trukmę bei ketvirtinių statistinių ataskaitų duomenimis apie viešbučių, sveikatingumo įstaigų ir turizmo agentūrų teikiamas paslaugas.</p> <p><i>Pašto ir kurjerių paslaugos</i> įtraukiamos į Transporto paslaugas.</p> <p><i>Kitos papildomos ir pagalbinės transporto paslaugos</i> (kurios nėra tiesiogiai susijusios su prekių ar žmonių judėjimu), susijusios su vienos rūšies transportu, atsispindi atitinkamos rūšies transporto (jūros, oro, geležinkelių, kelių ir pan.) Kitose paslaugose.</p> <p>Joms priskiriamos krovinių (tokių kaip konteinerių krova) tvarkymo, saugojimo ir sandėliavimo, pakavimo, valdymo ir navigacijos paslaugos vežėjams ir pan. Paslaugos, susijusios su daugiau nei vienos rūšies transportu ir kurių neįmanoma priskirti tam tikros rūšies transportui, atsispindi transporto rūšių, neparodytų kitose grupėse, Kitose paslaugose.</p> <p><i>Patentų ir autorystės teisių paslaugos</i> pateikiamos Tyrimų ir plėtros paslaugose.</p> <p>Pirminės pajamos parodo srautus mokėtinų ir gautinų sumų, gautų mainais kito asmens už suteiktą laikiną darbo, finansinių išteklių ar nefinansinio negamybinio turto panaudojimą.</p> <p>Pirminėms pajamoms priskiriama darbuotojų darbo užmokesčio kompensacija, investicijų pajamos ir kitos investicijų pajamos. Investicijų pajamos apima tiesioginių investicijų, portfelinių investicijų ir kitų investicijų bei oficialiųjų tarptautinių atsargų pajamas. Kitos pirminės pajamos apima produktų ir importo mokesčius, subsidijas ir nuomos mokesčius. Visos pajamos (arba faktiškai paskirstytos pajamos (dividendai), arba reinvestuotos pajamos), gautos iš investicinių fondų akcijų, priskiriamos šių akcijų turėtojams ir įtraukiamos į Pirmines pajamas.</p> <p>Portfelinių investicijų pajamos skaičiuojamos pagal kiekvieną vertybinį popierių debitoriaus metodu.</p> <p>Visos pajamos (arba faktiškai paskirstytos pajamos (dividendai), arba reinvestuotos pajamos), gautos iš investicinių fondų akcijų, priskiriamos šių akcijų turėtojams. Nuosavybės vertybinių popierių pajamos (kitos nei investicinių fondų) apima tik dividendus. Vertybinių popierių palūkanos skaičiuojamos kaupimo principu.</p> <p><i>Kitos pirminės pajamos</i> apima produktų ir importo mokesčius, subsidijas ir nuomos mokesčius.</p> <p>Antrinių pajamų sąskaita parodo ekonomines operacijas, kurių metu nerezidentas neatlygintinai gauna ar perduoda rezidentui prekes, paslaugas ar finansinį / nefinansinį (pvz., asmeniniai pervedimai) turtą.</p> <p>Antrinės pajamos apima valdžios sektoriaus einamuosius turto ir</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>pajamų mokesčius, narystės mokesčius tarptautinėse organizacijose, socialines įmokas ir išmokas, gaunamas ES ir kitos finansinės paramos Lietuvai lėšas bei įmokas į ES biudžetą (PVM ir bendromis nacionalinėmis pajamomis grindžiami Sąjungos nuosavi išteklių), informaciją apie prekybą apyvartiniais taršos leidimais, einamuosius pervedimus.</p> <p>Asmeniniai pervedimai apima rezidentų ir nerezidentų namų ūkių gautus / pervestus mokėjimus iš užsienio ar į užsienį, remiantis bankų ir pinigines perlaidas vykdančių operatorių duomenimis.</p> <p>Kapitalo sąskaitoje parodomas ES struktūrinių paramos fondų gaunamos lėšos investiciniams projektams finansuoti.</p> <p>Finansinė sąskaita rodo finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų operacijas tarp rezidentų ir nerezidentų. Finansinės sąskaitos duomenys parodo einamosios sąskaitos sandorių finansavimo šaltinius.</p> <p>Finansinis užsienio turtas / įsipareigojimai klasifikuojami funkcinio požiūriu: tiesioginės užsienio investicijos, investicijų portfelis, kitos investicijos ir oficialiosios tarptautinės atsargos.</p> <p>Tiesioginės investicijos – tarptautinių investicijų kategorija, apimanti ilgalaikius ekonominius finansinius santykius ir interesus tarp investuotojo nerezidento (tiesioginio užsienio investuotojo) ir rezidento įmonės (tiesioginio investavimo įmonės) arba tarp investuotojo rezidento ir nerezidento įmonės. 10 procentų balsavimo teisių pripažįstama kaip žemutinė riba, kai tiesioginis užsienio investuotojas turi galimybę dalyvauti valdant tiesioginio investavimo įmonę.</p> <p>Grynieji tiesioginių investicijų srautai = investicijos į akcinį kapitalą + reinvesticijos + investicijos į skolos priemones.</p> <p>Skolos priemonės apima skolos vertybinius popierius, paskolas, prekybos kreditus ir kt. finansines priemones, susijusias su susietom įmonėm ar tiesioginiu investuotoju.</p> <p>Pirminiai duomenų šaltiniai yra suderinami, todėl koreguojama duomenų aprėptis, grupavimas ir duomenų dažnumas. Biržinių (listinguojamų) įmonių akcijos parodomas rinkos verte, o nebiržinių (nelistinguojamų) – balansine verte.</p> <p>Tiesioginės investicijos skaičiuojamos geografiniu pūviu ir pagal ekonomines veiklas (naudojami EVRK kodai, atitinkantys Eurostato / EBPO ekonominių veiklų grupių kodavimą).</p> <p>Portfelinių investicijų kategorija apima nuosavybės (akcijos ir kolektyvinio investavimo fondų vienetai) ir skolos vertybinių popierių (vekseliai ir obligacijos, pinigų rinkos priemonės) operacijas. Kad vertybiniai popieriai būtų traktuojami kaip investicijų portfelio turtas (įsipareigojimai), valdoma įmonės dalis turi būti mažesnė kaip 10 procentų balsavimo teisių.</p> <p>Nuo 2006 m. portfelinėms investicijoms skaičiuoti naudojama ECB centrinė vertybinių popierių duomenų bazė. Duomenys apima skolos vertybinių popierių tipą, šalį ir išleidėjo sektorių, o duomenims palyginti naudojami vertybinių popierių kaina ir vertybinio popieriaus išleidimo valiuta.</p> <p>Išvestinės finansinės priemonės – finansinės priemonės, susietos su konkrečiu rodikliu ar preke (turtu) ir naudojamos finansų rinkose prekiaujant finansine rizika (palūkanų normos, valiutų kursų, kredito, prekių kainų ir pan.).</p> <p>Nuo 2017 m. pasikeitė išvestinių priemonių srautų skaičiavimas. Pelno (nuostolio) ataskaitoje pateiktas įvykdytų išvestinių finansinių priemonių sandorių vertės padidėjimas / sumažėjimas (realizuotasis pelnas / nuostolis) yra laikomas išvestinių priemonių srautu. Realizuotasis pelnas parodo grynąjį sandorį turto pusėje, o realizuotasis nuostolis – grynąjį sandorį įsipareigojimų pusėje.</p> <p>Kitų investicijų kategorijai priskiriamos visos finansinės operacijos, neįtrauktos į tiesioginių investicijų, portfelinių investicijų,</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>išvestinių finansinių priemonių arba oficialiųjų tarptautinių atsargų kategorijas. Kitos investicijos apima įsiskolinimus už prekes ir paslaugas, paskolas, grynuosius pinigus ir indėlius bei kitą užsienio turtą (įsipareigojimus).</p> <p>Kitų investicijų grynieji pinigai ir indėliai, paskolos iš užsienio bankų yra papildomi Tarptautinio atsiskaitymo banko duomenimis. Specialiųjų skolinimosi teisių paskirstymas (ar atidėjimas) įskaitomas į rodiklį Centrinio banko grynieji prisiimti įsipareigojimai.</p> <p>Oficialiosios tarptautinės atsargos – likvidus ir aukšto kreditingumo užsienio turtas, valdomas Lietuvos banko, turintis didelę paklausą ir kreditingumą LB valdomas užsienio turtas, kuris prireikus gali būti panaudotas netiesiogiai reguliuojant tarptautinių mokėjimų disbalansą ir kitiems panašioms tikslams. 2015 m. sausio 1 d. Lietuvai tapus euro zonos nare, oficialiąsias tarptautines atsargas sudaro reikalavimai ne euro zonos rezidentams konvertuojamosiomis valiutomis (išskyrus eurą), piniginis auksas, specialiosios skolinimosi teisės ir atsargų pozicija TVF.</p> <p>Oficialiosios tarptautinės atsargos apskaičiuojamos bendrąja verte, t. y. neatskaičius LB įsipareigojimų. Oficialiosios tarptautinės atsargos yra įvertintos rinkos kaina. Piniginis auksas ir vertybiniai popieriai perkainojami kartą per mėnesį, paskutinę mėnesio darbo dieną tos dienos rinkos kaina. Užsienio valiutų atsargų vertė perkainojama kiekvieną darbo dieną pagal tos dienos ECB skelbiamus euro ir užsienio valiutos santykius. Sukauptos pajamos įskaitomos į ataskaitinio laikotarpio indėlių ir vertybinių popierių likutį. Eurui tapus oficialia šalies valiuta, Lietuvos banko investicijos eurais nebėra laikomos oficialiosiomis tarptautinėmis atsargomis, todėl Lietuvos banko skelbiamoje oficialiųjų tarptautinių atsargų 2015 m. sausio mėn. statistikoje matomas techninis sumažėjimas.</p>
3.2. Aprėptis (duomenų aprėptis, aprėpties išimtys, neužfiksuota veikla)	Ketvirčio mokėjimų balanso rodiklių apimtis atitinka TVF mokėjimų balanso standartinių komponentų apimtį ir struktūrą. Duomenys apima visus šalies ekonomikos sandorius su likusiu pasauliu.
3.3. Klasifikacija ir skirstymas į sektorius	<p>MB sudedamosios dalys klasifikuojamos ir skirstomos į sektorius pagal rekomendacijas, pateiktas TVF mokėjimų balanso ir tarptautinių investicijų balanso vadovo šeštajame leidime (MBV6), Europos sąskaitų sistemoje (ESS 2010), Eurostato metodologiniuose reikalavimuose (BoP Vademecum), 2011 m. gruodžio 9 d. ECB gairėse (ECB/2011/23) ir Rekomendacijose (ECB/2011/24) dėl ECB statistinės atskaitomybės reikalavimų išorės sektoriaus statistikos srityje, tarptautiniame atsargų šablone, EBPO tiesioginių užsienio investicijų statistikos gairėse, 2005 m. sausio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 184/2005 dėl mokėjimų balanso, tarptautinės prekybos paslaugomis ir tiesioginių užsienio investicijų.</p> <p>MB pagrindiniai straipsniai grupuojami į dvi pagrindines grupes: einamoji bei kapitalo sąskaitos ir finansinė sąskaita. Einamosios sąskaitos straipsniai skirstomi į prekes, paslaugas, pirmines ir antrines pajamas. Mokėjimų balanso straipsnio Prekės duomenys atitinka MBV6 standartus ir Jungtinių Tautų rekomendacijas dėl Tarptautinės prekių prekybos statistikos. MB straipsnis Paslaugos apima standartines paslaugų grupes, nurodytas MBV6 ir išplėstiniuose Eurostato bei EBPO paslaugų klasifikatoriuose. Transporto paslaugos klasifikuojamos pagal transporto priemonės rūšį: jūrų, oro, geležinkelių, kelių, vidaus vandens ir upių, vamzdynų transportas, kitos papildomos ir pagalbinės transporto paslaugos. Be to, šios paslaugos skirstomos pagal funkcinę paskirtį: keleivių, krovinių vežimas ir kitos transporto paslaugos.</p> <p>Kapitalo ir finansinėje sąskaitose atvaizduojamos operacijos, susietos su išorės finansiniu turtu ir įsipareigojimais, jas klasifikuojant pagal funkcines kategorijas (tiesioginės investicijos, portfelinės investicijos, išvestinės finansinės priemonės, kitos investicijos, oficialiosios tarptautinės atsargos) ir finansines</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>priemonės. Portfelinės investicijos, išvestinės finansinės priemonės, kitos investicijos taip pat klasifikuojamos pagal institucinius sektorius.</p> <p>Finansinės sąskaitos instituciniai sektoriai, finansinis turtas ir įsipareigojimai klasifikuojami kaip ir ESS 2010.</p>
<p>3.4. Skaičiavimo metodai (vertės nustatymas, apskaitos metodas, išplėtimo / užskaitos procedūros)</p>	<p>Mokėjimų balansas sudaromas remiantis buhalterinės apskaitos pagrindiniu dvejybinio įrašo principu. Tai reiškia, kad kiekviena ekonominė operacija mokėjimų balanse parodoma du kartus – vieno straipsnio kredite su teigiamu aritmetiniu ženklu (+), o kito straipsnio debete su neigiamu aritmetiniu ženklu (-).</p> <p>Mokėjimų balanse visos operacijos (tiek prekių ir paslaugų, tiek ir finansinės) įvertinamos rinkos kainomis, t. y. kainomis, už kurias pardavėjas pasirengęs parduoti prekę, paslaugą ar finansinį turtą, o pirkėjas pasirengęs tą kainą sumokėti. Rinkos kainos, kuriomis įvertinamos atliktos operacijos, nebūtinai turi sutapti su tuo metu tarptautinėse rinkose kotiruojamomis kainomis. Vertinant finansinio turto ir įsipareigojimų operacijas, į operacijos kainą neturi būti įskaityti mokesčiai, rinkliavos, komisiniai.</p> <p>Operacijos užsienio valiuta perskaičiuojamos į eurus pagal ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ECB skelbiamus orientacinius užsienio valiutos santykius.</p> <p>Investicijų pajamos atvaizduojamos kaupimo principu. Dividendai į investicijų pajamas įtraukiami tada, kada yra paskelbiami. Reinvesticijos skaičiuojamos to laikotarpio, kada buvo uždirbtas pelnas (patirtas nuostolis).</p> <p>MB einamojoje ir kapitalo sąskaitose operacijos skaičiuojamos bendrąja verte.</p> <p>Finansinio turto ir įsipareigojimų sandoriai per laikotarpį skaičiuojami netiesioginiu būdu, iš likučių skirtumų atimant kitus pokyčius, nesusijusius su sandoriais. Šis apskaitos principas taikomas visiems standartinių komponentų finansinio turto ir įsipareigojimų straipsniams.</p>
<p>3.5. Duomenų šaltiniai</p>	<p>MB statistikai rengti naudojami įvairūs informacijos šaltiniai – statistinės ataskaitos, statistiniai registrai, administraciniai šaltiniai, apklausos, Lietuvos banko apskaitos, tarptautinių organizacijų, kitų šalių ir žiniasklaidos duomenys, taip pat informacija, gaunama pagal vienkartinės užklausas iš Lietuvos ūkio subjektų, valstybės institucijų ir iš kolegų kitose valstybėse.</p> <p>Lietuvos Respublikos mokėjimų balansas sudaromas tiesioginės atskaitomybės (statistinių ataskaitų) principu. Dalį statistinės atskaitomybės formų tiesiogiai iš šalies ūkio subjektų renka Lietuvos bankas, dalį – VDA.</p> <p>Visos valstybės institucijos ir komerciniai bankai, Lietuvos bankui teikiantys ketvirtinius duomenis, teikia ir mėnesinius duomenis. Investiciniai pensijų fondai teikia informaciją kas mėnesį. Mėnesiniai duomenys iš kitų sektorių renkami darant ūkio subjektų atrankinę apklausą. Ūkio subjektai pasirenkami atsižvelgiant į jų dalyvavimo konkrečioje veikloje lygį arba operacijų su nerezidentais apimtį. Iš beveik 5 000 kitų sektorių Lietuvos ūkio subjektų (rezidentų), kurie VDA teikia ketvirtinius duomenis, apie 200 vienetų LB taip pat pateikia ir mėnesinius duomenis.</p> <p>Pagrindiniai duomenų šaltiniai</p> <p>Mokėjimų balanso straipsnio Prekės duomenys rengiami remiantis VDA pateiktais užsienio prekybos duomenimis, kurie gaunami iš</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>Ekstrastato (muitinės deklaracijų duomenys apie Lietuvos prekybą su ne ES šalimis) ir Intrastato (įmonių, prekiaujančių su ES šalimis) sistemų.</p> <p>Pirminiai duomenys apie Lietuvos ūkio subjektų suteiktas paslaugas nerezidentams (paslaugų eksportą) ir nerezidentų suteiktas paslaugas Lietuvos rezidentams (paslaugų importą) gaunami iš įvairių šaltinių. Pagrindinis šaltinis yra ketvirtinės statistinės ataskaitos, kurias iš nebankinio sektoriaus respondentų renka VDA.</p> <p>Lietuvos bankas tiesiogiai renka duomenis iš šalies pinigų finansų institucijų (PFI). Pirminius duomenis apie Vyriausybės teikiamas (gaunamas) paslaugas teikia Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija ir Respublikos užsienio reikalų ministerija. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos teikia duomenis apie užsienio valstybėms sumokėtas ir iš jų gautas lėšas už suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas.</p> <p>Mėnesiniams paslaugų duomenims skaičiuoti naudojami administracinių duomenų šaltinio, tai yra Tarpžinybinės mokestinių duomenų saugyklos, duomenys.</p> <p>Kelionių paslaugoms apskaičiuoti naudojami pirminiai duomenys apie į Lietuvą atvykusių iš ne ES šalių ir išvykusių į šias šalis asmenų skaičių, kuriuos kas mėnesį teikia Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, VDA pateikiami atrankinio tyrimo duomenys apie Lietuvos piliečių išlaidas užsienyje ir kelionės trukmę bei ketvirtinių statistinių ataskaitų duomenys apie viešbučių, sveikatingumo įstaigų ir turizmo agentūrų teikiamas paslaugas.</p> <p>Pagrindiniai duomenų šaltiniai, naudojami darbo pajamoms apskaičiuoti, yra duomenys apie fizinių asmenų pinigines pašto perlaidas, pervedimus per bankus, duomenys apie Lietuvos Respublikos ambasadų bei atstovybių išlaidas, socialinio draudimo įmokas, kurias moka užsienio ambasadoms samdomiems Lietuvos piliečiams, ir Lietuvos darbo biržos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys apie nerezidentams išduotus leidimus dirbti Lietuvoje.</p> <p>Pagrindiniai tiesioginių investicijų pajamų duomenų šaltiniai yra Valstybės duomenų agentūros ketvirtinė tiesioginių užsienio investicijų ataskaita ir komercinių bankų mėnesinės ir ketvirtinės ataskaitos.</p> <p>Pagrindiniai duomenų šaltiniai apie investicijų portfelio pajamas yra Lietuvos Respublikos finansų ministerijos teikiami duomenys apie sukauptas palūkanas už valstybės išleistus skolos vertybinius popierius. Pastaruoju metu svarbiu duomenų šaltiniu, leidžiančiu papildyti ir patikrinti gaunamus duomenis, tapo Lietuvos banke sukurtų vertybinių popierių išleidėjų ir turėtojų duomenų bazių bei ECB centralizuotos vertybinių popierių duomenų bazės duomenys.</p> <p>Pagrindiniai duomenų šaltiniai kitų investicijų pajamoms apskaičiuoti yra kitų sektorių ir komercinių bankų ketvirtinės ataskaitos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos teikiami duomenys apie sukauptas palūkanas už valstybės vardu ir su valstybės garantija gautas paskolas, LB užsienio paskolų registro duomenys apie gautas užsienio paskolas be valstybės garantijos ir nerezidentams suteiktas paskolas. Oficialiųjų tarptautinių atsargų pajamos apskaičiuojamos remiantis Lietuvos banko balanso duomenimis. Pagrindinis duomenų</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>šaltinis kitoms pirminėms pajamos apskaičiuoti yra Lietuvos Respublikos finansų ir užsienio reikalų ministerijų pateikiami duomenys pagal valstybes.</p> <p>Antrinių pajamų pagrindinis duomenų šaltinis yra komercinių bankų ir akcinės bendrovės „Lietuvos paštas“ duomenys apie tarptautinius mokėjimus.</p> <p>Pagrindiniai kapitalo pervedimų duomenų šaltiniai yra duomenys apie lėšas, gaunamas iš ES struktūrinių paramos fondų ir ketvirtiniai duomenys apie šalies ūkio subjektų skolų nurašymą.</p> <p>Tiesioginių užsienio investicijų statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <p>i) ketvirtinės bei metinės tiesioginių užsienio investicijų ataskaita (TUI-01);</p> <p>ii) LB užsienio paskolų registro duomenys apie gautas užsienio paskolas be valstybės garantijos ir nerezidentams suteiktas paskolas, susijusias su tiesioginėmis investicijomis;</p> <p>iii) VDA teikiami nerezidentų įsigyto nekilnojamojo turto Lietuvoje ataskaitiniai duomenys (likučiai laikotarpio pabaigoje ir srautai pagal valstybes);</p> <p>iv) NASDAQ OMX Baltic exchanges ataskaitiniai duomenys apie Baltijos šalyse registruotų nuosavybės ir skolos vertybinių popierių bei kolektyvinio investavimo fondų vienetų kainas bei duomenys apie biržinių akcijų turėtojus;</p> <p>v) ketvirtinė komercinių bankų ataskaita mokėjimų balansui sudaryti (B-09-01);</p> <p>vi) metinės finansinės įmonių ataskaitos naudojamos tiesioginių užsienio investicijų akciniam kapitalui apskaičiuoti.</p> <p>Portfelinių investicijų statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <p>i) ataskaitiniai duomenys apie viešosios apyvartos tarpininkų ir komercinių bankų sąskaitose esančių vertybinių popierių likučių pasiskirstymą pagal turėtojų sektorius ir šalis (pagal kiekvieną vertybinį popierių);</p> <p>ii) kolektyvinio investavimo ir pinigų rinkos fondų mėnesinės ataskaitos (KIS-01);</p> <p>iii) finansų ministerijos teikiami mėnesiniai duomenys apie Vyriausybės išleistus ir įsigytus vertybinius popierius;</p> <p>iv) Centrinio vertybinių popierių depozitoriumo teikiami mėnesiniai duomenys apie šalyje išleistų vertybinių popierių emisijas (įtraukiant Vyriausybės vertybinius popierius);</p> <p>v) komercinių bankų ataskaita apie tarptautinius mokėjimus mokėjimų balansui sudaryti (B-09-02);</p> <p>vi) NASDAQ OMX Baltic exchanges ataskaitiniai duomenys apie Baltijos šalyse registruotų nuosavybės ir skolos vertybinių popierių bei kolektyvinio investavimo fondų vienetų kainas bei duomenys apie biržinių akcijų turėtojus;</p> <p>vii) ECB centralizuotos vertybinių popierių duomenų bazės (CSDB) duomenys apie vertybinių popierių likučius pagal priemones, emitento šalis ir sektorius, valiutas, vertybinių popierių palūkanas, dividendus.</p> <p>Finansinių išvestinių priemonių statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	<p>i) ketvirtinė komercinių bankų ataskaita (B-09-01);</p> <p>ii) LB balanso duomenys apie atpirkimo skolinimosi ir išvestinių finansinių priemonių sandorius.</p> <p>Kitų investicijų statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <p>i) VDA teikiama įmonės finansinės ir komercinės veiklos su nerezidentais ataskaita (F-06) yra naudojama prekybos kreditui, gautinoms/mokėtinoms įmokoms, indėliams apskaičiuoti;</p> <p>ii) ketvirtinė komercinių bankų operacijų su nerezidentais ataskaita (B-09-01);</p> <p>iii) Finansų ministerijos duomenys apie valstybės vardu ir su valstybės garantija gautas ir gražintas paskolas, numatomus palūkanų mokėjimus, palūkanas už kredito linijas ir kredito linijų panaudojimą, valstybės lėšų indėlius užsienyje, kitas užsienyje investuotas lėšas;</p> <p>iv) įmonės finansinės ir komercinės veiklos su nerezidentais ataskaita (B-09-04);</p> <p>v) LB užsienio paskolų registro duomenys apie juridinių asmenų gautas užsienio paskolas be valstybės garantijos ir nerezidentams suteiktas paskolas, susijusias su tiesioginėmis investicijomis;</p> <p>vi) LB balanso duomenys apie tarptautines operacijas;</p> <p>vii) Tarptautinio investicijų banko duomenys apie rezidentų indėlius užsienio bankuose.</p> <p>Pagrindinis duomenų šaltinis oficialiųjų tarptautinių atsargų pokyčiams (srautams ir likučiams) apskaičiuoti yra LB finansinės apskaitos informacinėje sistemoje (FAIS) esantys išsamūs LB balanso duomenys</p>
3.6. Statistiniai metodai	<p>Prekės</p> <p>VDA užsienio prekybos prekių importas įvertinamas c.i.f. verte (angl. cost, insurance, freight), o prekių eksportas – f.o.b. (angl. free on board) verte. Vadovaujantis mokėjimų balanso sudarymo metodika, užsienio prekybos eksporto ir importo apimtys apskaičiuojamos f.o.b. kainomis, kai statistinė importo vertė neapima muito ir vidinių mokesčių. Todėl, sudarant mokėjimų balansą, atliekamas koregavimas, kai iš prekių importo vertės atimamas frachtas (su prekių gabenimu susijusios išlaidos). Frachtas skaičiuojamas pagal atskirą transporto rūšį ir atsižvelgiant į tai, iš kurios šalies vežamas kroviny. Apskaičiuotos krovinio transportavimo išlaidos pridedamos prie transporto paslaugų, o išskaičiuotos su krovinio draudimu susijusios išlaidos įrašomos į draudimo (krovinių) paslaugas. Be to, papildomai koreguojami prekybos duomenys, įtraukiant duomenis apie neteisėtai įvežtas prekes (alkoholio ir cigarečių kontrabanda).</p> <p>Tiesioginės investicijos</p> <p>Nuo 2007 m. į tiesiogines investicijas įtraukiamos investicijos į privatų nekilnojamąjį turtą. Nuo 2009 m. ketvirtiniai investicijų į užsienį ir į Lietuvą duomenys (srautai ir likučiai) apima rezidentų ir nerezidentų susietų įmonių duomenis.</p> <p>Ūkio subjektų atrankinės apklausos metu gauti mėnesiniai duomenys ekstrapoliuojami taikant atitinkamus išplėtimo koeficientus. Kadangi atskiri mėnesiniai mokėjimų balanso rodikliai apskaičiuojami taikant ekstrapoliavimo koeficientus ir atitinkamai nustatant vertę, ketvirtį sudarančių trijų mėnesių rodiklių duomenų</p>

Pavadinimas	Mokėjimų balansas (MB)
	suma nebūtinai sutampa su atitinkamo ketvirčio duomenimis
4. Duomenų tikslumas ir suderinamumas	
4.1. Duomenų teisingumo patvirtinimas	Sudarant mokėjimų balansą, visi balanso atitinkamų straipsnių duomenys tikrinami vidinio nuoseklumo ir nuoseklumo per atitinkamą laikotarpį požiūriais. Papildomai gauti duomenys palyginami (derinami) su atitinkamais kitų statistikos šaltinių duomenimis. Sudarant pirminius statistinius duomenis ir rengiant apibendrintą statistinę informaciją naudojamos įvairios tam tikslui sukurtos (ir nuolat atnaujinamos) programinės priemonės
4.2. Duomenų revizijos	Sudarius ketvirčio mokėjimų balansą, tikslinami ankstesni to ketvirčio mėnesių duomenys. Sudarius ataskaitinių metų antrojo ketvirčio duomenis, revizijuojami pirmojo ketvirčio duomenys. Ši revizija atliekama todėl, kad parengus prieš tai buvusių metų duomenis, keičiasi metų pabaigos likučių duomenys. Pirmą kartą ataskaitinių metų visų ketvirčių duomenys revizijuojami sudarant ketvirtinio ketvirčio ir metų duomenis praėjus trims mėnesiams po ataskaitinių metų pabaigos (kitų metų kovo mėn.). Revizijuojant ketvirtinius duomenis, dar kartą revizijuojami ir mėnesiniai duomenys. Galutiniai ataskaitinių metų ketvirtiniai ir mėnesiniai duomenys (revizijuojant kovo mėn. skelbtus duomenis) parengiami praėjus devyniems mėnesiams po ataskaitinių metų pabaigos. Ataskaitinių metų rugsėjo mėn. gali būti revizijuojami trijų metų mokėjimų balansų duomenys (ketvirtiniai ir mėnesiniai).
4.3. Duomenų suderinamumas tarp sektorių ir tarp skirtingų statistikos sričių	Mokėjimų balanso duomenys yra suderinti su nacionalinių sąskaitų ir valdžios finansų statistikos duomenimis. Sandoriai, pateikiami MB, yra suderinti su tarptautinių investicijų balanso likučių duomenimis. MB sandoriai PFĮ sektoriuje iš esmės yra suderinti su pinigų statistika. Mėnesiniai, ketvirtiniai ir metiniai laiko eilučių duomenys mokėjimų balanse yra nuoseklūs. Skirtumai tarp pirmų trijų ketvirčių pirminių duomenų ir metinių duomenų yra pašalinami, kai skelbiami metiniai galutiniai duomenys. Sudarius ketvirtinius mokėjimų balanso duomenis, tikslinami kiekvieno to ketvirčio mėnesio duomenys
5. Duomenų sklaida	
5.1. Duomenų periodiškumas ir skelbimo terminai	Mėnesiniai mokėjimų balanso duomenys ir trumpas pagrindinių rodiklių aprašymas nacionaliniu lygiu skelbiami praėjus 44 dienoms ataskaitiniam mėnesiui pasibaigus. Ketvirtiniai mokėjimų balanso duomenys ir trumpas pagrindinių rodiklių aprašymas skelbiami praėjus 82 dienoms po ataskaitinio ketvirčio pabaigos. Mėnesinio ir ketvirtinio mokėjimų balansų duomenų skelbimo datos pateiktos duomenų skelbimo kalendoriuje
5.2. Duomenų sklaidos formos	Mėnesiniai ir ketvirtiniai mokėjimų balanso duomenys skelbiami: - Išorės sektoriaus statistikos pranešime - Lietuvos banko interneto svetainėje LB taip pat MB duomenis teikia ECB, Eurostatui, TVF ir EBPO pagal nustatytus duomenų pateikimo reikalavimus ir terminus.
6. Metaduomenų atnaujinimas	Metaduomenys peržiūrimi ir atnaujinami kartą per metus. Metaduomenų atnaujinimo data: 2024-03-20.